

รายละเอียดของรายวิชา

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ
วิทยาเขต/คณะ/ภาควิชา คณะโบราณคดี ภาควิชาภาษาตะวันออก

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- รหัสและชื่อวิชา 335 620 สัมมนาอักษรวิทยาและเอกสารตัวเขียนของชนชาติไทย
Seminar on Tai Palaeography and Manuscripts
- จำนวนหน่วยกิต 3 (3-0-6)
- หลักสูตรและประเภทของรายวิชา
หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจารึกภาษาไทยและภาษาตะวันออก
เป็นวิชา บังคับ เลือก พื้นฐาน
- อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน
อาจารย์ ดร. อุเทน วงศ์สถิตย์
- ภาคการศึกษา/ชั้นปีที่เรียน
ภาคการเรียนที่ 1/2565 ชั้นปีที่ 1
- รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน (Pre-requisite) (ถ้ามี)
ไม่มี
- รายวิชาที่ต้องเรียนพร้อมกัน (Co-requisites)
ไม่มี
- วันเวลา และสถานที่เรียน
วันศุกร์ 14:50-17:30 น.
ห้อง 1. คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร (ในสถานการณ์ปกติ)
2. ออนไลน์ผ่านโปรแกรม Zoom (ในสถานการณ์ COVID-19 ตามประกาศคณะโบราณคดี)
- วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด
วันที่ 1 กรกฎาคม 2565

หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

1. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

1. เพื่อให้เข้าใจอักษรและเอกสารตัวเขียนของชนชาติไทที่อยู่ในประเทศไทยและต่างประเทศ
2. เพื่อให้เข้าใจถึงที่มา การแพร่กระจาย พัฒนาการของรูปแบบและอักษรรวีส วัสดุที่ใช้เขียน รวมทั้งสารัตถะในเอกสารตัวเขียนของชนชาติไท

2. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา/ปรับปรุงรายวิชา

เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำความรู้เกี่ยวกับที่มาและพัฒนาการของอักษรและเอกสารตัวเขียนของชนชาติไทที่อยู่ในประเทศไทยและต่างประเทศ

หมวดที่ 3 ลักษณะและการดำเนินการ

1. คำอธิบายรายวิชา

การสัมมนาอักษรและเอกสารตัวเขียนของชนชาติไทที่อยู่ในประเทศไทยและต่างประเทศ ด้านที่มา การแพร่กระจาย พัฒนาการของรูปแบบและอักษรรวีส วัสดุที่ใช้เขียน รวมทั้งสารัตถะในเอกสารตัวเขียน

Seminar on Tai scripts and manuscripts in Thailand and other countries; sources, distribution, development of form and orthography, materials used for writing, and contents of the manuscripts.

2. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

จำนวนชั่วโมงบรรยาย 3 ชั่วโมง

บรรยาย	ปฏิบัติ	ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง
45 (3x15 สัปดาห์)	-	90 (6 ชั่วโมง x 15 สัปดาห์)

3. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่จะให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล

3 ชั่วโมง วันพุธ เวลา 11:00-15:00 น. ห้อง 308-309 (หรือตามแต่นัดหมายกับนักศึกษา)

หมวดที่ 4 การพัฒนานักศึกษาตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ คาดหวัง ของรายวิชา (CLOs)	ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ คาดหวัง ของหลักสูตร (PLOs) ที่รายวิชารับผิดชอบ	กลยุทธ์การสอน ตาม CLOs	กลยุทธ์สำหรับวิธีการ วัดและประเมินผล ตาม CLOs
<p>CLO4 ประยุกต์ใช้ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการ วิเคราะห์ตีความข้อมูล จารึกและเอกสาร ตัวเขียนของชนชาติไทย ได้</p> <p>CLO5 บูรณาการ ความรู้ด้านจารึกและ เอกสารโบราณของชน ชาติไทยกับศาสตร์อื่น ๆ ได้</p> <p>CLO6 มีคุณธรรมและ จริยธรรมทางวิชาการ</p>	<p>PLO 3 ประยุกต์ใช้ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการ วิเคราะห์เนื้อหาจารึก และเอกสารโบราณได้ อย่างลุ่มลึก พร้อมทั้ง บูรณาการกับศาสตร์อื่น ๆ ได้อย่างถูกต้องตาม จริยธรรมทางวิชาการ</p>	<p>1. บรรยาย</p> <p>2. ฝึกทักษะด้านการ สืบค้นข้อมูล</p> <p>3. พัฒนาทักษะการ วิเคราะห์ด้านอักษร วิทยา</p> <p>4. นำเสนอความรู้ด้าน จารึกและเอกสาร โบราณด้วยวิธีการด้าน ทบทวนวรรณกรรม</p>	<p>1. ประเมินจากการ ทดสอบย่อย</p> <p>2. สังเกตพฤติกรรมของ นักศึกษา</p> <p>3. อภิปรายโต้ตอบจาก นักศึกษา</p> <p>4. การตอบคำถามของ นักศึกษาในชั้นเรียน</p> <p>5. การนำเสนอปลาย ภาค</p>

หมวดที่ 5 แผนการสอนและการประเมินผล

1. แผนการสอน

สัปดาห์ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	CLOs	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
1	- แนะนำรายวิชา - ข้อตกลงการเรียน - ความเป็นมาของวิชา	4,5,6	3	บรรยาย/อภิปราย Power point /ทำแบบฝึกหัด	อ. ดร. อุเทน วงศ์สถิตย์
2	ความเป็นมาของคนไทยกลุ่มต่าง ๆ	4,5,6	3	บรรยาย/อภิปราย Power point /ทำแบบฝึกหัด	อ. ดร. อุเทน วงศ์สถิตย์
3	การแบ่งกลุ่มภาษาตระกูลไท	4,5,6	3	บรรยาย/อภิปราย Power point /ทำแบบฝึกหัด	อ. ดร. อุเทน วงศ์สถิตย์

ลำดับที่	หัวข้อ/รายละเอียด	CLOs	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
4	ที่มา รูปแบบ และวิวัฒนาการ ของอักษรวิทยาและเอกสาร ตัวเขียนของไทยดำและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง	4,5,6	3	บรรยาย/อภิปราย Power point /ทำแบบฝึกหัด	อ. ดร. อุเทน วงศ์สถิตย์
5	ที่มา รูปแบบ และวิวัฒนาการ ของอักษรวิทยาและเอกสาร ตัวเขียนของไทยแดงและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง	4,5,6	3	บรรยาย/อภิปราย Power point /ทำแบบฝึกหัด	อ. ดร. อุเทน วงศ์สถิตย์
6	ที่มา รูปแบบ และวิวัฒนาการ ของอักษรวิทยาและเอกสาร ตัวเขียนของไทยด่อนและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง	4,5,6	3	บรรยาย/อภิปราย Power point /ทำแบบฝึกหัด	อ. ดร. อุเทน วงศ์สถิตย์
7	ที่มา รูปแบบ และวิวัฒนาการ ของอักษรวิทยาและเอกสาร ตัวเขียนของไทยใหญ่และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง	4,5,6	3	บรรยาย/อภิปราย Power point /ทำแบบฝึกหัด	อ. ดร. อุเทน วงศ์สถิตย์
8	ที่มา รูปแบบ และวิวัฒนาการ ของอักษรวิทยาและเอกสาร ตัวเขียนของไทยลื้อและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง	4,5,6	3	บรรยาย/อภิปราย Power point /ทำแบบฝึกหัด	อ. ดร. อุเทน วงศ์สถิตย์
9	ที่มา รูปแบบ และวิวัฒนาการ ของอักษรวิทยาและเอกสาร ตัวเขียนของไทยอาหมและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4,5,6	3	บรรยาย/อภิปราย Power point /ทำแบบฝึกหัด	อ. ดร. อุเทน วงศ์สถิตย์
10	ที่มา รูปแบบ และวิวัฒนาการ ของอักษรวิทยาและเอกสาร ตัวเขียนของไทยพ่าเกและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4,5,6	3	บรรยาย/อภิปราย Power point /ทำแบบฝึกหัด	อ. ดร. อุเทน วงศ์สถิตย์
11	ที่มา รูปแบบ และวิวัฒนาการ ของอักษรวิทยาและเอกสาร ตัวเขียนของไทยคำตี้และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง	4,5,6	3	บรรยาย/อภิปราย Power point /ทำแบบฝึกหัด	อ. ดร. อุเทน วงศ์สถิตย์

สัปดาห์ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	CLOs	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
12	ที่มา รูปแบบ และวิวัฒนาการ ของอักษรวิทยาและเอกสาร ตัวเขียนของไทยย้อนตอนและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4,5,6	3	บรรยาย/อภิปราย Power point /ทำแบบฝึกหัด	อ. ดร. อุเทน วงศ์สถิตย์
13	ที่มา รูปแบบ และวิวัฒนาการ ของอักษรวิทยาและเอกสาร ตัวเขียนของไทยตรงและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง	4,5,6	3	บรรยาย/อภิปราย Power point /ทำแบบฝึกหัด	อ. ดร. อุเทน วงศ์สถิตย์
14	ที่มา รูปแบบ และวิวัฒนาการ ของอักษรวิทยาและเอกสาร ตัวเขียนของไทยในประเทศจีน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4,5,6	3	บรรยาย/อภิปราย Power point /ทำแบบฝึกหัด	อ. ดร. อุเทน วงศ์สถิตย์
15	สรุปที่มา รูปแบบ และ วิวัฒนาการของอักษรวิทยาและ เอกสารตัวเขียนของชนชาติไท	4,5,6	3	บรรยาย/อภิปราย Power point /ทำแบบฝึกหัด	อ. ดร. อุเทน วงศ์สถิตย์
16	นำเสนอปลายภาค	4,5,6	3	นำเสนอ/อภิปราย	อ. ดร. อุเทน วงศ์สถิตย์

2. แผนการประเมินตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของรายวิชา

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ คาดหวัง ของรายวิชา (CLOs)	กิจกรรมการ ประเมินผลการเรียนรู้ ของผู้เรียน	กำหนดการประเมิน (สัปดาห์ที่)	สัดส่วนของการ ประเมินผล
CLO4 ประยุกต์ใช้ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องใน การวิเคราะห์ตีความ ข้อมูลจารึกและ เอกสารตัวเขียนของ ชนชาติไทได้	-ประเมินจากงานที่ มอบหมาย -การนำเสนอปลาย ภาค	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11,12,13,14, 15, 16	65% 35%

<p>CLO5 บูรณาการ ความรู้ด้านจารึกและ เอกสารโบราณของชน ชาติไทกับศาสตร์อื่น ๆ ได้</p> <p>CLO6 มีคุณธรรมและ จริยธรรมทางวิชาการ</p>			
---	--	--	--

หมวดที่ 6 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

1. ตำราและเอกสารหลัก

Wharton, David. 2017. **Language, Orthography and Buddhist Manuscript Culture of the Tai Nuea**. Southeast Asian Studies, Faculty of Arts and Humanities, University of Passau.

Mong, Sai Kam. 2004. **The history and development of the shan scripts**. Chiang Mai : Silkworm Books.

Lammerts, Dietrich Christian. 2010. **Buddhism And Written Law: Dhammasattha Manuscripts And Texts In Premodern Burma**. A Dissertation, Faculty of the Graduate School of Cornell University.

Techasiriwan, Apiradee. 2019. **Tai Lü manuscripts from Southern Yunnan and Northern Laos: The function and development of paratexts in a recently revived manuscript culture**. Dissertation zur Erlangung des Grades der Doktorin der Philosophie (Dr. phil.) an der Fakultät für Geisteswissenschaften der Universität Hamburg.

JAENGSAWANG, SILPSUPA. 2019. **Relationship between Anisong Manuscripts and Rituals: A Comparative Study of the Lan Na and Lao Traditions**. Dissertation zur Erlangung des Grades der Doktorin der Philosophie an der Fakultät für Geisteswissenschaften der Universität Hamburg.

กรรณิการ์ วัฒนเกษม. ๒๕๕๙. “จารึกอักษรฝักขามของรัฐเชียงตุง : การศึกษาด้านอักษร-วิทยา” บทความนำเสนอต่อที่ประชุมสำนักศิลปกรรม ราชบัณฑิตยสถาน วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

จู่ไรรัตน์ ลักษณะศิริ. ๒๕๕๑. **จากลายสือไทยสู่อักษรไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เจีย แยนจอง. ๒๕๓๘. “แคว้นใต้คง : ถิ่นไทเหนือในยุคนาน” ใน การศึกษาวัฒนธรรมชนชาติไท. กรุงเทพฯ สา
นักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ธวัช ปุณโณทก. ๒๕๒๒. **อักษรไทยน้อย การศึกษาทางด้านอักษรวิทยา.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาจารึกภาษาไทย ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธวัช ปุณโณทก. ๒๕๓๐. **ศิลาจารึกอีสานสมัยไทย-ลาว : ศึกษาทางด้านอักษรวิทยาและประวัติศาสตร์อีสาน.**
กรุงเทพฯ : คุณพินอักษรกิจ.
- พรรณเพ็ญ เครือไทย และศรีเลา เกษพรหม. ๒๕๕๖. **จารึกเมืองเชียงตุง ภาคที่ ๑.** เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยุกติ มุกดาวิจิตร. ๒๕๔๘. “การรื้อฟื้นสื่อไตในเวียดนาม” ใน **ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาเทศ.** กรุงเทพฯ : ศูนย์
มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์กรมมหาชน).
- ยุทธพร นาคสุข. ๒๕๕๗. “ภาษาพม่าในจารึกและเอกสารโบราณไทย.” ใน นานาภาษาในจารึกและเอกสารโบราณ
ไทย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร. (เอกสาร
ประกอบการบรรยายโครงการวิชาการตะวันออก ๒๕๕๗ นานาภาษาในจารึกและเอกสารโบราณไทย
ในวาระเกษียณอายุราชการ ๖๖ ปี รองศาสตราจารย์กรรณิการ์ วิมลเกษม จัดโดยภาควิชาภาษา
ตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗)
- ราชบัณฑิตยสถาน. ๒๕๕๒. **พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมท้องถิ่นไทย ภาคเหนือ โคลงมังฆราวาสเชียงใหม่.**
กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.
- เรณู วิชาศิลป์. ๒๕๔๘. **การศึกษาอักษรและเอกสารโบราณของไทย.** ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เรณู วิชาศิลป์. ๒๕๕๑. **วรรณกรรมไทลื้อ หมากโกกเต้าเมืองแช่หลนอง.** ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เรณู วิชาศิลป์. ๒๕๒๙. **ระบบการเขียนของไทยอาหม.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจารึกภาษาไทย.
ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิลเลียม คลิฟตัน ด็อดด์ (แต่ง) หลวงนิเพทย์นิติสรรรค์ (เรียบเรียง). ๒๕๒๐. **ชนชาติไทย.** (พิมพ์ครั้งที่ ๓). กรุงเทพฯ
: กระทรวงศึกษาธิการ.
- วิศรุต สุวรรณวิเวก. ๒๕๒๔. **ระบบการเขียนของโซ่ง.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึก
(ภาษาไทย) ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อภิรดี เตชะศิริวรรณ. ๒๕๔๖. **พัฒนาการของอักษรและอักษรวิธีในเอกสารไทลื้อ.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาภาษาแลวรรณกรรมล้านนา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อัญชลี จูฑะจันทร์. ๒๕๒๙. **ระบบการเขียนของไทยเหนือ**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจารึกภาษาไทย. ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ฮันเตอร์ เอียน วัตสัน. ๒๕๕๖. **การศึกษารูปภาษาอมอญโบราณจากจารึกที่พบในประเทศไทยจากพุทธศตวรรษที่ ๑๒-๑๗**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจารึกภาษาไทย ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ประเสริฐ ฐ นคร. “การใช้ภาษาถิ่นในการศึกษาวรรณคดีและศิลาจารึก” เอกสารรวบรวมบทความล้านนาคดีศึกษา : ภาษาและวรรณกรรม. เชียงใหม่ : ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ และศูนย์ศิลปวัฒนธรรมวิทยาลัยครูเชียงใหม่, 2536, 57-70.

ประเสริฐ ฐ นคร. “การศึกษาเรื่องคนไทยในทศวรรษที่ผ่านมา” เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องคนไท-นอกประเทศ : พรมแดนความรู้. กรุงเทพฯ : สมาคมประวัติศาสตร์ในพระราชูปถัมภ์ฯ ร่วมกับภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532.

พระธรรมราชานิว้ตร. หลักภาษาไทยพายัพ. พระนคร: ราชบัณฑิตยสถาน, 2502.

ยอร์ช เซเดส์. **ตำนานอักษรไทย**. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2507.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมศัพท์วรรณคดีไทยสมัยสุโขทัย ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราชหลักที่ 1**. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก, 2536.

วารภรณ์ โตคีรี. “การศึกษาใบจุ่มเอกสารทางราชการของอาณาจักรล้านช้าง” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาจารึกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2532.

อุดม รุ่งเรืองศรี. ระบบการเขียนอักษรล้านนา. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2524.

2. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. **ประชุมจารึกล้านนา**. เชียงใหม่ : คลังข้อมูลจารึกล้านนา สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2540.

ประเสริฐ ฐ นคร. **จารึกล้านนา ภาค 1-2**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิเจมส์ เอช ดับเบิลยู ทอมป์สัน, 2534.

ฐานข้อมูลจารึกในประเทศไทย [electronic resource] / จัดทำโดย โครงการพัฒนาฐานข้อมูลจารึกในประเทศไทย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.กรุงเทพฯ. : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2551.

หอสมุดแห่งชาติ. **จารึกในประเทศไทย. 5 เล่ม**. กรุงเทพฯ : หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร, 2529.

หมวดที่ 7 การประเมินและการปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

1. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนักศึกษา

1.1 ในวันแรกของการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนอธิบายให้นักศึกษาเข้าใจการปรับปรุงรายวิชาจากผลการดำเนินการ
ในปีการศึกษาที่ผ่านมา และประโยชน์ที่ได้จากข้อคิดเห็นและผลการประเมินการเรียนการสอนของนักศึกษาเพื่อส่งเสริมให้
นักศึกษาแสดงความคิดเห็นต่อรายวิชานี้ตอนปลายภาค

1.2 ให้นักศึกษาประเมินความรู้ความเข้าใจของตนเองระยะก่อนและหลังเรียนรายวิชานี้

1.3 ส่งเสริมให้นักศึกษาประเมินการเรียนการสอนและแสดงความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาวิชานี้ผ่านระบบทะเบียนและ
บริการการศึกษาของมหาวิทยาลัยที่เว็บไซต์ <http://www.reg.su.ac.th/>

2. กลยุทธ์การประเมินการสอน

2.1 อาจารย์ผู้สอนประเมินการเรียนการสอนของตนเอง

2.2 พิจารณาจากผลการศึกษาของนักศึกษา

3. การปรับปรุงการสอน

3.1 นำผลที่ได้จากการประเมินการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนและผลการประเมินการเรียนการสอนของนักศึกษา
(จากระบบทะเบียนและบริการการศึกษา) มาเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการปรับปรุงการสอน

3.2 ปรับปรุงแบบฝึกหัด แบบวิเคราะห์ของรายวิชานี้เพื่อให้ทันสมัยและเหมาะสมกับการทำงานของนักศึกษาต่อไป

4. การทบทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชา

สาขาวิชาตั้งกรรมการในภาควิชาฯ เพื่อตรวจสอบผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา

5. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา

ปรับปรุงรายวิชาทุก 5 ปี หรือตามข้อเสนอแนะและผลการทบทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา